

Biuletenio tematika ir tema

Švietimo sistema ir politika

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

Mobilieji telefonai Lietuvos ir užsienio mokyklose (papildyta)

Esminiai žodžiai

Švietimas, mobilieji telefonai mokyklose, reglamentavimas, draudimai, Lietuva, Prancūzija, Italija, Švedija, Vengrija, Danija, Lenkija, Latvija, Estija

Serija ir registracijos numeris

Z-2025-1 ir Z-2025-2

Leidimo data

2025-07-15

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

☒ Analitinė apžvalga ☐ Kita

Šaltiniai: kategorijos

- ☒ Teisės aktai ☒ Politinė komunikacija
- ☒ Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
- ☒ Žiniasklaidos turinys ☐ Socialinių tinklų turinys
- ☐ Statistiniai duomenys ☒ Mokslo darbai
- ☐ Metainformaciniai produktai
- ☐ Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo - iki

2010 01 01 -
2025 05 06

Šaltiniai: kalbos

- ☒ Lietuvių k. ☒ Lenkų k.
- ☒ Anglų k. ☒ Kitos ES kalbos
- ☐ Rusų k. ☐ Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2025). *Mobilieji telefonai Lietuvos ir užsienio mokyklose (papildyta)* (Z-2025-1 ir Z-2025-2). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Šiame darbe:

- išryškinami kai kurie mobiliųjų telefonų naudojimo ugdymo įstaigose teigiami ir neigiami aspektai;
- apžvelgiamos kelių Europos šalių mobiliųjų telefonų reguliavimo mokyklose praktikos;
- nagrinėjama Lietuvos situacija – praktika ir viešasis diskursas;
- pateikiama įžvalgų ir apibendrinimų.

1. Įžanga

Per pastarąjį dešimtmetį mobilieji telefonai tapo išmaniais, daugiafunkciais įrenginiais, vis plačiau naudojamais ir mokyklų aplinkoje. Tai skatina svarstymus dėl jų taikymo ugdymo procese – šis klausimas jau kurį laiką yra vienas aktualiausių švietimo diskusijų objektų tiek Lietuvoje, tiek tarptautiniu mastu^{1,2}.

Nors anksčiau mobilieji telefonai buvo laikomi vien pramogos ar bendravimo priemone, šiandien jie gali būti pasitelkiami kaip potencialūs lavinimo(si) įrankiai. Vis dėlto jų poveikis mokymosi kokybei, elgesiui

¹ ŠMSM. (2025 m. kovo 20 d.). Bus parengtos rekomendacijos visoms mokykloms dėl mobiliųjų telefonų naudojimo. Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/bus-parengtos-rekomendacijos-visoms-mokykloms-del-mobiliuju-telefonu-naudojimo/>

² UNESCO. (2023 m. liepos 26 d.). Smartphones in school? Only when they clearly support learning. Prieiga per internetą: <https://www.unesco.org/en/articles/smartphones-school-only-when-they-clearly-support-learning>

klasėje ir emocinei mokinių gerovei moksliniame diskurse dažniau vertinamas neigiamai, o visuomenėje nuolat kyla klausimų: kokia turi būti mobiliųjų telefonų vieta ugdymo procese, ar jie turėtų būti integruojami į šį procesą, ar ribojami, kaip šie įrenginiai veikia mokymosi aplinką, mokinių savijautą, tarpusavio santykius ir pan.

2018 m. Ispanijoje atliktas tyrimas parodė, kad net 64 proc. mokinių ruošdami namų darbus naudojosi išmaniaisiais telefonais – juos populiarumu lenkė tik nešiojamieji kompiuteriai, kuriuos pasitelkė 73 proc. moksleivių. Organizacijos „Cambridge International“ Europos padalinio atstovas Nickas Mazuras, komentuodamas šiuos duomenis, pastebėjo: „Šiandienos technologijos suteikia galimybę mokiniui, kilus klausimui, tuoj pat ieškoti atsakymo internete – tai suteikia savarankiškumo ir leidžia akimirksniu pasiekti beveik begalinę informacijos kiekį. Tokia nauja realybė verčia mus klausti, kaip galime padėti mokiniams teisingai naudotis šiais galingais įrankiais ir atskirti patikimus informacijos šaltinius nuo nepatikimų?“³.

Naujausių tarptautinių organizacijų išvadose išmaniuosius telefonus ir kitus elektroninius įrenginius mokymosi aplinkoje rekomenduojama vertinti kritiškiau. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) 2024 m. paskelbto tyrimo duomenimis, 59 proc. mokinių iš EBPO šalių teigė, kad per matematikos pamokas juos blaško bendraamžių naudojami telefonai, planšetės ir nešiojamieji kompiuteriai, todėl siekiant lavinti susikaupimą turėtų būti kuriamos aiškos tokių įrenginių naudojimo taisyklės⁴. 2023 m. UNESCO pasaulinio švietimo stebėsenos ataskaitoje akcentuojama, kad išmanieji telefonai mokyklose turėtų būti naudojami tik kai jie aiškiai prisideda prie mokymosi rezultatų gerinimo⁵. Verta pažymėti, kad **tarptautinių organizacijų pranešimuose ryškėja tendencija skatinti atsakingą technologijų naudojimą, tačiau dažniau akcentuojamas poreikis riboti ar drausti telefonus, kai kyla abejonių dėl jų poveikio mokymuisi.**

Šios nuostatos vis dažniau atsispindi ir atskirų šalių švietimo politikoje. Pavyzdžiui, 2018 m. Prancūzija šalies mastu įvedė gana griežtus draudimus moksleiviams ugdymo įstaigose naudotis asmeninėmis ryšio priemonėmis. Italijos moksleiviams pamokų metu taip pat griežtai draudžiama naudoti mobiliuosius telefonus. Tačiau Estijoje telefonai švietimo įstaigose nėra uždrausti – mokyklos turi teisę nusistatyti lanksčias tvarkas, kada galima jais naudotis, o dėl konkrečių aplinkybių sprendžia mokytojai. Toks modelis iliustruoja pasitikėjimu grįstą požiūrį, pagal kurį švietimo įstaigoms suteikiama daugiau atsakomybės priimti sprendimus atsižvelgiant į konkrečius atvejus ir ugdytinių poreikius.

Lietuvoje dar nėra nacionalinio teisės akto, ribojančio mobiliųjų telefonų naudojimą bendrojo ugdymo mokyklose. Kol kas Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM) rekomenduoja švietimo įstaigoms

³ Cambridge International. (2018 m. lapkričio 15 d.). 64% of Spanish school students use a smartphone to do their homework. Prieiga per internetą: <https://www.cambridgeinternational.org/news/news-details/view/64-per-cent-of-spanish-school-students-use-a-smartphone-to-do-their-homework-15nov2018/>

⁴ EBPO. (2024). Students, digital devices and success. Prieiga per internetą: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/05/students-digital-devices-and-success_621829ff/9e4c0624-en.pdf

⁵ Žr. 2 šaltinį.

pačioms nusistatyti atitinkamas taisyklės⁶. Vienos mokyklos įsirengė vadinamąsias „telefonų dėžutes“, kuriose mokiniai laiko įrenginius pamokų metu, kitos leidžia naudoti telefonus mokymosi tikslais, jei tai suderinta su mokytoju⁷. Viešojoje erdvėje vis labiau juntamas visuomenės susirūpinimas dėl mobiliųjų telefonų poveikio jaunuolių mokslams, pvz., Lietuvos tėvų forumas neseniai išdėstė siūlymą diferencijuoti šių įrenginių naudojimą pagal moksleivių amžių – jaunesniems nustatyti griežtesnius ribojimus, o vyresniems – lankstesnes, bet aiškias taisyklės⁸. Skaitmeninės etikos centro ekspertai ragina ugdymo proceso metu, taip pat ir per pertraukas, drausti naudojimąsi asmeniniais išmaniaisiais įrenginiais nuo 1 iki 10 klasės, taip pat riboti ugdymo įstaigų suteiktų informacinių komunikacinių technologijų priemonių naudojimą ugdymo proceso metu⁹.

Šia analitine apžvalga siekiama aptarti išmaniųjų telefonų naudojimo mokyklose problematiką. Remiantis mokslinė literatūra, švietimo politikos dokumentais bei praktiniais pavyzdžiais, čia analizuojami argumentai už ir prieš technologijų integraciją į ugdymo aplinką, apžvelgiami užsienio šalių sprendimai bei Lietuvos kontekstas. Toks sistemingas požiūris padeda formuluoti pagrįstus švietimo politikos sprendimus ir geriau suprasti, kodėl vienos universalios praktikos šioje srityje vis dar nėra.

2. Mobiliųjų telefonų ugdymo procese nauda ir problemos

Moksliniai tyrimai rodo, kad mobiliųjų įrenginių vaidmuo mokyklose yra nevienareikšmis, todėl svarbu sistemiškai analizuoti jų poveikį mokymuisi ir mokinių gerovei. Siekiant susidaryti visapusišką vaizdą apie telefonų įtaką ugdymo procesui, būtina įsigilinti tiek į teigiamus, tiek į prieštarigus jų naudojimo aspektus. Pastaraisiais metais paskelbta daugybė studijų, kuriose nagrinėjama mobiliųjų telefonų įtaka jaunimo brendimui, akademiniams pasiekimams bei šiuolaikinės technologijomis grįstos mokymosi aplinkos kūrimui.

Analizuojant mokslinį diskursą išryškėjo keli **pagrindiniai argumentai, kodėl mobiliųjų telefonų mokyklose nereikėtų visiškai uždrausti:**

- **telefonai kaip mokymosi priemonė.** Tinkamai į ugdymo procesą integruotos technologijos gali tapti reikšmingu švietimo ištekliu. **Mobilieji telefonai gali būti pasitelkiami moksleivių apklausoms rengti, grįžtamajam ryšiui užtikrinti, priminimams ir net testams spręsti.** Pvz., dar 2013 m. amerikiečių tyrėjai nustatė, kad operatyviai į testo klausimus atsakyti leidžiančius pultelius naudojusios moksleivių grupės balai padidėjo 4,7 proc.¹⁰ Išmanieji įrenginiai sudaro sąlygas vartotojams greitai pasiekti informaciją, įsirašyti pamokų medžiagą, atlikti grupines užduotis,

⁶ Nacionalinė švietimo agentūra. (2022). Rekomenduojami mokyklos vidaus dokumentai. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/Mokyklos-vidaui-dokumentai.pdf>

⁷ Karlonė, K. (2025 m. sausio 18 d.). Mobiliųjų telefonų naudojimas mokyklose: drausti ar ne? Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2463574/mobiliuju-telefonu-naudojimas-mokyklose-drausti-ar-ne>

⁸ Lietuvos tėvų forumas. (2025 m. kovo 5 d.). Dėl mokinių mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose. Prieiga per internetą: <https://tevuforumas.lt/2025/03/del-mokiniu-mobiliuju-telefonu-naudojimo-mokyklose>

⁹ Skaitmeninės etikos centras. (n. d.). Iniciatyva „Iš telefonų – į mokyklą!“ Prieiga per internetą: <https://telefonaimokykloje.e-etika.lt/>

¹⁰ Bojinova, E., Oigara, J. (2013). Teaching and Learning with Clickers in Higher Education. Prieiga per internetą: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1016407.pdf>

naudotis socialiniais tinklais edukaciniams tikslams¹¹. **Šiuolaikinių telefonų funkcionalumas – nuo fotoaparato iki žemėlapių – gali būti integruotas į mokymosi turinį kaip praktinis įrankis.** Šiuo požiūriu draudimai gali reikšti ne tik technologijų atmetimą, bet ir mokymosi kokybės pabloginimą.

- **Saugumo ir ryšio poreikis.** Telefonai atlieka ir tam tikrą saugumo funkciją. **Tėvai paprastai nori turėti galimybę susisiekti su vaikais nenumatytais atvejais. Moksleiviai telefonus vertina kaip gyvybiškai svarbią priemonę kritiniais – sveikatos sutrikimų, patiriamo smurto ar kito nelaimingo atsitikimo – atvejais**¹². Kai kuriems jaunuoliams telefonas reikalingas sveikatos stebėsenai – pavyzdžiui, diabetu sergančių vaikų gliukozės monitoringui. Taigi, apribojimai turėtų būti lankstūs, **būtina atsižvelgti į individualius moksleivių poreikius.**
- **Draudimų be edukacijos ribotumas.** Vien tik griežti draudimai be skaitmeninio raštingumo ugdymo ilgalaikių rezultatų neduoda. Būtina ne tik riboti tam tikrą veiklą, bet ir ugdyti vaikų atsakomybę bei savikontrolę¹³. Tik tuomet mokiniai tvariai taikyti technologijas gebės tiek mokykloje, tiek už jos ribų. Draudimai turi būti kontekstiškai pagrįsti, paremti aiškiomis ugdymo gairėmis, o ne vien baudimo mechanizmais¹⁴. Mokyklų tikslas turėtų būti ne riboti, bet padėti vaikams pasiekti tokį medijų raštingumo lygį, dėl kurio draudimai ilgainiui taptų nereikalingi¹⁵. Grupės tyrėjų 2025 m. publikuotos studijos išvadose teigiama, kad 30-yje Anglijos vidurinių mokyklų, iš kurių 20 taikė griežtus mobiliųjų telefonų naudojimo apribojimus, o 10 – laisvesnę tvarką, reikšmingų mokinių psichologinės gerovės, pasiekimų ar elgesio skirtumų jose nenustatyta. Vis dėlto aptikta neigiamų sąsajų tarp ilgesnio laiko, skiriamo telefonui ir socialiniams tinklams, ir prastesnės psichologinės gerovės. Taip pat pastebėtas reikšmingas ryšys tarp ilgesnio telefonų bei socialinių tinklų naudojimo ir nerimo, depresijos, probleminio socialinių medijų naudojimo, prastesnio miego, sumažėjusio fizinio aktyvumo, pablogėjusių pasiekimų ir destruktivaus elgesio apraiškų¹⁶.
- **Nelygybė ir atskirtis.** Svarbu atsižvelgti į tai, kad **visiems vienodi draudimai gali prisidėti prie skaitmeninės atskirties didinimo**¹⁷. Kai kuriems mokiniams telefonas gali būti vienintelė priemonė jungtis prie edukacinių platformų, gauti informaciją ar bendrauti. Griežti draudimai, priimti neatsižvelgiant į socialines aplinkybes, gali labiau paveikti socialiai pažeidžiamus mokinius.

Vis dėlto, **esama ir griežtą mobiliųjų telefonų kontrolę mokyklose pagrindžiančių argumentų, pvz.:**

- **dėmesio koncentracija ir geresni mokymosi rezultatai.** Tyrimai rodo, kad mobiliųjų telefonų buvimas klasėje stipriai koreliuoja su mokinių dėmesio sumažėjimu ir prastesniais akademineis pasiekimais. Nustatyta, kad mokiniai, kurie per pamokas būna blaškomi klasiokų naudojamų

¹¹ Anshari, M., Almunawar, M. N., Shahrill, M., Wicaksono, D. K., Huda, M. (2017). Smartphones usage in the classrooms: Learning aid or interference? Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1007/s10639-017-9572-7>

¹² Redner, R., Hurtado-Parrado, C., Cifuentes, J., Shawler, L. A., Jacobs, E. A. (2024). Evaluating technology breaks on cell phone use in a college classroom. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3389/educ.2024.1393070>

¹³ Žr. 4 šaltinį.

¹⁴ Dorris, C., Winter, K., O'Hare, L., Lwoga, E. T. (2024). A systematic review of mobile device use in the primary school classroom and impact on pupil literacy and numeracy attainment: A systematic review. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1002/cl2.1417>

¹⁵ Böttger, T., Zierer, K. (2024). To ban or not to ban? A rapid review on the impact of smartphone bans in schools on social well-being and academic performance. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3390/educsci14080906>

¹⁶ Goodyear, A. V., Randhawa, A., Adab, P. et al. (2025). School phone policies and their association with mental wellbeing, phone use, and social media use (SMART Schools): A cross-sectional observational study. Prieiga per internetą: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2666-7762%2825%2900003-1>

¹⁷ Žr. 4 šaltinį.

įrenginių, sprenddami matematikos užduotis pasiekia žymiai prastesnių rezultatų – jų atsilikimas atitinka net tris ketvirčius vieno mokslo metų. Šis efektas ypač ryškus tarp mokinių, kurie laisvalaikį mokykloje išmaniuosius įrenginius naudoja dažnai – leidžia laiką socialiniuose tinkluose ar kitaip pramogaudami¹⁸. Lietuvoje 2020–2022 m. rengtas projektas atskleidė, kad COVID-19 pandemijos metu smarkiai išaugęs ekranų naudojimas prisidėjo prie moksleivių motyvacijos ir pasiekimų sumažėjimo. Tėvų ir mokytojų pastebėjimais, vaikai sunkiau įsitraukė į mokymosi veiklas, o prie ekranų praleistas ilgas laikas lėmė dėmesio deficitą¹⁹.

Analizuojant 6–14 metų vaikų ekranų naudojimo trukmę nustatyta, kad pandemijos laikotarpiu darbo dienomis beveik trečdalis vaikų ekranus mokslui ar būreliams naudojo 6 valandas ar ilgiau, o savaitgaliais šis laikas buvo gerokai trumpesnis. Nemaža dalis jaunesnių mokyklinio amžiaus vaikų (6–10 metų) ir 11–14 metų paauglių gerokai viršijo specialistų rekomenduojamą dviejų valandų per dieną laiką, skirtą pramogoms prie ekranų. 2021 m. pavasarį net pusė 6–10 metų vaikų ir du trečdaliai 11–14 metų paauglių kasdien vidutiniškai pramogoms prie ekranų praleisdavo po 3–4 valandas. Dėl nuotolinio mokymosi 9 iš 10 paauglių prie ekranų apskritai (mokymuisi ir pramogoms) praleisdavo 5 valandas ar daugiau per dieną²⁰.

Neseniai alternatyvių telefonų reguliavimo būdų ieškoję Jungtinių Amerikos Valstijų tyrėjai nagrinėjo vadinamųjų „technologijų pertraukėlių“ poveikį aukštosiose mokyklose ir pastebėjo, kad trumpos pertraukėlės, kurių metu studentams leista naudotis telefonais, reikšmingai sumažino jų naudojimo dažnį paskaitų metu ir netgi pagerino akademinius rezultatus. Ypač efektyvi buvo 1 minutės pertraukėlė. Tai rodo, kad švelnesnės, motyvuojančios priemonės, leidžiančios mokiniams savarankiškai reguliuoti savo elgesį, gali būti tvaresnė praktika nei griežti draudimai ar bausmės²¹.

- **Psichikos sveikatos ir savijautos gerinimas.** Nustatyta, kad **vaikai, prie ekranų praleidžiantys daugiau nei tris valandas per dieną, labiau linkę patirti depresiją, nerimą, dėmesio sutrikimus, taip pat prasčiau išsimeigia**²². Ypač būdingi miego ciklo sutrikimai ir emocijų reguliacijos problemos. Šie psichikos sveikatos sunkumai daro tiesioginį poveikį vaikų savijautai mokykloje, jų socialiniams santykiams ir bendram akademiniui progresui. EBPO pažymi, kad 43 proc. prancūzų moksleivių nurodė jaučiantys nerimą, kai jų telefonų nėra šalia – šis reiškinys vadinamas **nomofobija** (angl. „no mobile phone phobia“ – „nomophobia“). Ilgalaikis prisirišimas prie įrenginio ne tik sukelia stresą, bet ir mažina vaikų gebėjimą kontroliuoti emocijas. Telefonų draudimas gali būti viena iš sisteminių prevencinių priemonių, padedančių mokiniams atsikratyti priklausomybės nuo technologijų.
- **Elgesio sutrikimų ir priklausomybių prevencija.** Neigiamas ilgalaikio ekranų naudojimo poveikis vaikų elgesiui tampa vis akivaizdesnis. Lietuvoje atliktas tyrimas rodo, kad **didelė dalis vaikų, praleidžiančių per daug laiko prie ekranų, dažniau patiria elgesio ir emocijų sunkumų – nuo padidinto dirglumo iki somatinių simptomų be aiškos organinės priežasties**, pavyzdžiui, pilvo ar galvos skausmų²³. Šie požymiai susiję su pervargimu, nuolatine stimuliacija ir savireguliacijos mechanizmo susilpnėjimu. Vaikų, per dieną prie ekranų praleidžiančių daugiau nei 3 val., psichinės ir fizinės sveikatos rodikliai reikšmingai prastesni nei jų bendraamžių, kurių naudojimosi

¹⁸ Žr. 4 šaltinį.

¹⁹ Jusienė, R., Baukienė, E., Breidokienė, R., Laurinaitytė, I., Lisauskienė, L., Praninskienė, R., Urbonas, V. (2022). Ilgalaikis ekranų poveikis vaikų fizinei ir psichikos sveikatai: mokslinio projekto ataskaita. Prieiga per internetą: https://d3b12986-f922-45fa-8f8e-26388f8d7ab6.usrfiles.com/ugd/d3b129_3c547ac0e62e49678b413a750b8bd5b2.pdf

²⁰ Ten pat.

²¹ Redner, R., Hurtado-Parrado, C., Cifuentes, J., Shawler, L. A., Jacobs, E. A. (2024). Evaluating technology breaks on cell phone use in a college classroom. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1393070>

²² Žr. 19 šaltinį.

²³ Ten pat.

technologijomis laikas yra saikingas²⁴. Ši išvada argumentuoja griežtesnės kontrolės, kaip priemonės, mažinančios priklausomybės nuo technologijų riziką ir stiprinančios kasdienę mokinių savireguliaciją, naudą.

- **Kibernetinis saugumas ir patyčių rizikos mažinimas. Kibernetinės patyčios ir nederamas turinys – dar vienas rimtas iššūkis, susijęs su išmaniųjų technologijų plėtra.** Pagal 2022 m. publikuotą tyrimą, trečdalis vaikų Lietuvoje patiria verbalinį smurtą internete, 17 proc. – grasinimus, o 11 proc. – vizualinio turinio viešinimą be sutikimo. Tėvai dažnai pervertina savo atžalų saugumą elektroninėje erdvėje, o net 25,5 proc. tėvų patys padeda vaikams susikurti paskyras socialiniuose tinkluose – tai atveria vartus ne tik kontaktinėms, bet ir turinio sklaidos grėsmėms²⁵. Telefonų draudimo poveikis socialiniam klimatui didesnis nei akademiniams rezultatams. Atitinkami ribojimai gali padėti sumažinti kibernetinių patyčių kiekį, ypač jei jie įgyvendinami kartu su edukacija apie skaitmeninį saugumą. Todėl **svarstymai dėl telefonų draudimo mokyklose gali būti vertinami ne kaip regresyvus žingsnis, o kaip galimybė kritiškai permąstyti skaitmeninių technologijų vaidmenį švietime, jų lemiamas socialines, psichologines bei ekologines pasekmes.** Vokietijos Augsburgo universiteto tyrinėtojai, išanalizavę Norvegijos, Ispanijos, Čekijos, Anglijos ir Švedijos mobiliųjų telefonų reguliavimo švietimo įstaigose atvejus, 2024 m. pateikė aiškią išvadą: išmaniųjų telefonų draudimas turi teigiamą, statistiškai pagrįstą poveikį, ypač mokinių socialinei gerovei, o mažesniu mastu – ir jų mokymosi rezultatams^{26, 27}.

Mobiliųjų telefonų (ir kitų išmaniųjų įrenginių) naudojimas mokyklose turi tiek teigiamų, tiek neigiamų aspektų, todėl šiuo klausimu būtina subalansuota politika. Įvairūs moksliniai tyrimai rodo, kad telefonų buvimas klasėje gali mažinti dėmesio koncentraciją, bloginti mokymosi rezultatus bei didinti psichikos sveikatos ir saugumo rizikas, todėl jų ribojimas dažnu atveju pagrįstas. Tačiau išmanieji telefonai gali būti mokymosi priemonė, taip pat padėti mažinti socialinę atskirtį, jei yra integruojami į ugdymo procesą atsakingai, kartu ugdant moksleivių skaitmeninį raštingumą.

3. Mobilieji telefonai užsienio mokyklose

Pastaruoju metu visame pasaulyje vis aktyviau diskutuojama apie mobiliųjų telefonų ugdymo įstaigose poveikį mokymosi kokybei ir mokinių gerovei, todėl daugelis šalių imasi įvairių šios srities reguliavimo priemonių. Kai kurios valstybės pasirenka visiškai riboti telefonų naudojimą mokyklose nacionaliniu lygmeniu, o kitos taiko lankstesnius, kompromisinius sprendimus, palikdamos daugiau laisvės mokyklų bendruomenėms. Šiame skyriuje analizuojami kelių šalių nusistatyti mobiliųjų telefonų mokyklose

²⁴ Ten pat.

²⁵ Austys, D., Sprudžanaitė, A., Stukas, R. (2022). Personal cell phones among children: Parental perception of content-related threats and attempts to control them in a Lithuanian sample. Prieiga per internetą: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9219742/>

²⁶ Universität Augsburg. (2024 m. rugsėjo 4 d.). *Smartphone-Verbot an Schulen: sinnvoll, wenn pädagogisch begleitet*. Prieiga per internetą: <https://www.uni-augsburg.de/de/campusleben/neuigkeiten/2024/09/04/smartphone-verbot-an-schulen-sinnvoll-wenn-pädagogisch-begleitet/>

²⁷ Böttger, T., Zierer, K. (2024). To ban or not to ban? A rapid review on the impact of smartphone bans in schools on social well-being and academic performance. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.3390/educsci14080906>

reguliavimo modeliai, siekiant įvertinti jų tikslus, įgyvendinimo būdus ir galimą pritaikomumą kitose švietimo sistemose.

Prancūzijoje mobiliųjų telefonų ribojimai švietimo įstaigose pradėti taikyti dar **2010 m., kai vaikų darželiuose, pradinėse ir pagrindinėse mokyklose buvo uždrausta jais naudotis pamokų metu**²⁸. Siekiant sustiprinti mokinių koncentraciją, pagerinti elgesį bei skatinti gyvą tarpusavio bendravimą, **2018-iais metais įstatymas papildytas griežtesnėmis nuostatomis. Mobiliųjų telefonų ir kitos ryšio įrangos naudojimas minėtose ugdymo įstaigose ir už jų ribų vykstančių mokomųjų veiklų metu uždraustas, išskyrus atvejus, kai tai leidžiama pagal įstaigos vidaus taisykles. Taip pat numatytos ryšio įrangos naudojimo išimtys moksleiviams su negalia ar kitais sunkiais sveikatos sutrikimais**²⁹. Vidurinėms mokykloms palikta teisė pačioms nusistatyti su mobiliaisiais telefonais susijusią tvarką vidaus taisyklėse.

Taigi, įstatyme nurodyta, kad tam tikrais atvejais, pvz., kai telefonas reikalingas ugdymo tikslais, jo naudojimas gali būti leidžiamas. Jei mokinys pažeidžia nustatytas taisykles, bet kuris už jo priežiūrą atsakingas mokyklos darbuotojas turi teisę įrenginį laikinai konfiskuoti. Kiekviena mokykla, taikanti telefonų draudimą, turi būti numaciusi aiškią jų konfiskavimo ir grąžinimo procedūrą. Išimtys taikomos tik ypatingais atvejais, pavyzdžiui, jei mokinys turi sveikatos sutrikimų ar įrenginys reikalingas mokymuisi. Mobiliųjų telefonų ribojimai šalies mokyklose įvesti siekiant mažinti dažno jų naudojimo keliamą žalą vaikų raidai, gerinti mokinių koncentraciją mokantis, mažinti smurto ir patyčių plitimą elektroninėje erdvėje.

2024 m. Prancūzijoje pradėtas naujas etapas mobiliųjų telefonų kontrolės srityje – **dalyje vidurinių mokyklų įgyvendinamas bandomasis telefonų draudimas**³⁰. Šio projekto tikslas – patikrinti, ar griežtesnė kontrolė gali turėti teigiamą poveikį mokinių dėmesio sutelkimui ir akademiniams pasiekimams. Eksperimente dalyvaujančių įstaigų auklėtiniai kiekvieną rytą atvykę į mokyklą privalo atiduoti telefonus, kurie visą dieną saugomi dėžutėse ar spintelėse. Vis dėlto tokios praktikos taikymas visos šalies mastu gali sukelti tam tikrų sunkumų. Pirmiausia reikėtų užtikrinti, kad mokyklos būtų aprūpintos specialiomis saugojimo spintelėmis, kuriose mokiniai galėtų laikyti telefonus pamokų metu. Be to, kyla papildomo personalo poreikis – reikėtų darbuotojų, atsakingų už telefonų surinkimą ryte ir jų grąžinimą mokiniams dienos pabaigoje, nes šis procesas reikalauja nemažai laiko ir organizavimo.

Italija – viena pirmųjų šalių, uždraudusių mobiliuosius telefonus mokyklose dar **2007 m.** Po dešimties metų tvarka kiek atlaisvinta, tačiau **2022-iais metais** šalies švietimo ministras Giuseppe Valditara vėl ėmėsi ją griežtinti. Mobilieji telefonai klasėse uždrausti, tačiau mokytojams ugdymo procese palikta teisė

²⁸ Code de l'éducation. (2010 m. liepos 14 d.). Article L511-5. Version en vigueur du 14 juillet 2010 au 06 août 2018. Légifrance. Prieiga per internetą: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000022494861/2010-07-14/

²⁹ République Française. (2018 m. rugpjūčio 3 d.). Loi n° 2018-698 du 3 août 2018 relative à l'encadrement de l'utilisation du téléphone portable dans les établissements d'enseignement scolaire. Prieiga per internetą: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037284333/>

³⁰ France rolls out trial ban on using mobile phones in secondary schools. (2024 m. rugsėjo 5 d.). Prieiga per internetą: <https://www.rfi.fr/en/france/20240905-france-rolls-out-trial-ban-on-using-mobile-phones-in-secondary-schools>

leisti pasitelkti planšetes, nešiojamuosius ir stacionarius kompiuterius, jei juos naudojantys moksleiviai yra prižiūrimi. Vis dėlto į naujuosius reikalavimus dažnai buvo žiūrima pro pirštus³¹, todėl Valditara **2024 m.** vasarą paskelbė naują reglamentą, kuriuo nuo naujųjų mokslo metų pradžios **išmaniųjų telefonų naudojimas darželiuose, pradinėse ir pagrindinėse mokyklose griežtai draudžiamas net ir edukaciniais tikslais.**³² Tačiau planšetiniai ir kitokiais kompiuteriais bus galima naudotis su mokytojų sutikimu³³. Taip pat leidžiamas prietaisų, numatytų individualiuose ugdymo planuose, vaikams su negalia ar specialiaisiais poreikiais naudojimas. Naujoji tvarka priimta siekiant pagerinti mokinių dėmesio koncentraciją ir sumažinti trikdžių pamokų metu³⁴.

Griežtesnį mobiliųjų telefonų reglamentavimą mokyklose ir ES mastu propaguojantis italų švietimo ministras pabrėžia, kad nuolatinis ir dažnai neribotas mobiliųjų telefonų naudojimas nuo pat vaikystės ir paauglystės pradžios neigiamai veikia natūralų kognityvinį vystymąsi – tai lemia, be kita ko, dėmesio ir atminties praradimą, dialektinių įgūdžių, kritinio mąstymo ir prisitaikymo gebėjimų sumažėjimą. Be to, **naujausios analizės atskleidžia nerimą keliantį nepilnamečių, kenčiančių nuo *hikikomori* sindromo, skaičiaus augimą ir Italijoje.** Šis sindromas reiškia savanorišką socialinę izoliaciją, kai jaunuoliai užsidaro savo namuose ir atsisako ryšių su išoriniu pasauliu.³⁵

Apribojus elektroninių įrenginių naudojimą pamokų metu, ugdymo įstaigos skatinamos kryptingiau stiprinti mokinių rašymo kompetencijas, **pavyzdžiui, dažniau taikant užduotis, kurias būtina atlikti tradicinėmis rašymo priemonėmis – pieštuku, šratinuku ar pan.**³⁶

Švedija, siekdama mažinti mobiliesiems telefonams mokyklose eikvojamą laiką, pastaraisiais metais ėmėsi kryptingų teisinių ir organizacinių veiksmų. **Remiantis 2022-iais metais atnaujintu Švietimo įstatymo 5 skyriumi, pamokų metu mokiniai mobilių telefoną gali naudoti tik su mokytojo leidimu, kai tai atitinka ugdymo tikslus**³⁷.

Prevenciniais tikslais, siekiant išvengti dėmesio blaškymo arba galimos žeminančios filmavimo praktikos (pvz., persirengimo kambariuose), telefonai gali būti laikinai paimami mokytojo ar mokyklos direktoriaus sprendimu. Tokie atvejai aiškiai reglamentuoti, ir numatyta, kad paimti įrenginiai mokiniui turi būti grąžinami pasibaigus pamokai ar dingus priežasčiai juos laikyti.

³¹ Krempel, S. (2024 m. liepos 15 d.). More and more countries are banning smartphones in schools. Prieiga per internetą: <https://www.heise.de/en/news/More-and-more-countries-are-banning-smartphones-in-schools-9801699.html>

³² Italy Bans Smartphones in Classrooms. (2024 m. rugpjūčio 28 d.). Prieiga per internetą: <https://phonelocker.com/italy-bans-smartphones-in-classrooms/>

³³ Italija uždraudė mokyklose naudotis mobiliaisiais telefonais. (2024 m. liepos 11 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/pasaulyje/6/2316821/italija-uzdraude-mokyklose-naudotis-mobiliaisiais-telefonais>

³⁴ Ministero dell'Istruzione e del Merito. (2025 m. gegužės 12 d.). Cellulari a scuola: Valditara propone all'UE il divieto in classe: è giunto il momento di intervenire con decisione per tutelare il benessere e l'apprendimento degli studenti. Prieiga per internetą: <https://www.mim.gov.it/-/cellulari-a-scuola-valditara-propone-all-ue-il-divieto-in-classe-e-giunto-il-momento-di-intervenire-con-decisione-per-tutelare-il-benessere-e-l-appren>

³⁵ Ministero dell'Istruzione e del Merito. (2024 m. liepos 11 d.). Disposizioni in merito all'uso degli smartphone e del registro elettronico nel primo ciclo di istruzione – A.S. 2024-2025 (Nota Prot. n. 5274). Prieiga per internetą: [https://www.mim.gov.it/documents/20182/7975243/m_pi.AOODPIT.REGISTRO+UFFICIALE\(U\).0005274.11-07-2024.pdf/](https://www.mim.gov.it/documents/20182/7975243/m_pi.AOODPIT.REGISTRO+UFFICIALE(U).0005274.11-07-2024.pdf/)

³⁶ Italy to ban smartphones in schools, aiming to enhance learning and reduce distractions. (2024 m. liepos 12 d.). Prieiga per internetą: <https://www.intrieste.com/2024/07/12/italy-to-ban-smartphones-in-schools-aiming-to-enhance-learning-and-reduce-distractions/>

³⁷ Sveriges Riksdag. (2010). Skollag (2010:800). Prieiga per internetą: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Svarbus pokytis – **mokyklų direktoriai gali nuspręsti, kad visų mokinių telefonai būtų surenkami kiekvienos mokslo dienos pradžioje ir grąžinami jos pabaigoje.** Tokio sprendimo galiojimo laikas – ne ilgesnis kaip vieni metai.

Švedų nacionalinė švietimo agentūra parengė leidinį „Drausminės ir kitos specialios priemonės pagal 5 skyrių: Švietimo įstatymas – teisinės gairės“³⁸. Šiuo leidiniu siekiama mokyklų vadovams ir mokytojams suteikti pagrindinių žinių apie Švietimo įstatymo skyrių, reglamentuojantį išmaniųjų technologijų naudojimą mokyklose, pavyzdžiui, aiškinama, kad:

- mokiniai naudoti mobiliuosius telefonus gali tik ugdymo tikslais arba kai jie yra būtini kaip specialiojo ugdymo dalis. Asmeniniams poreikiams telefonus naudoti pamokų metu draudžiama.
- Mokyklos personalas neturi teisės naudoti fizinės prievartos, atlikti kūno apžiūros ar tikrinti mobiliojo įrenginio turinio, net jei telefonas paimtas prevenciniu tikslu.
- Kiekviena mokykla privalo turėti dokumentuotą tvarką, kaip organizuoti telefonų paėmimą, saugojimą ir grąžinimą.

2025 metų kovą Švedijos Vyriausybė paskelbė, kad nuo 2026 m. liepos 1 d. uždraus išmaniuosius telefonus mokyklose nacionaliniu mastu. Pažymima, kad apsispręsti padėjo mokslinis tyrimas, patvirtinęs neigiamą telefonų įtaką moksleivių dėmesingumui ir egzaminų rezultatams^{39, 40}.

Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. Vengrijos Vyriausybė nutarimu įvedė griežtus mobiliųjų telefonų ir kitų išmaniųjų įrenginių naudojimo mokyklose apribojimus⁴¹. Pagal naują tvarką mokiniai dienos pradžioje savo įrenginius privalo perduoti paskirtam mokyklos darbuotojui, kuris juos saugo iki pamokų pabaigos. Reikalavimas taikomas ne tik mobiliams telefonams, bet ir kitiems prietaisams, galintiems įrašyti garsą, vaizdą ar prisijungti prie interneto. Išimtys taikomos tik su mokytojo leidimu ir tik ugdymo tikslais.

Vos įsigaliojus draudimams žiniasklaidoje skelbta apie kilusią sumaištį. Tūkstančiai vengrų protestavo prieš vienos mokyklos vadovo, nesutikusio vykdyti draudimą, atleidimą. Mokytojų sąjungos prezidentas Tamas Totyikas kritikavo telefonų draudimą kaip nebeatitinkantį realijų⁴², o Pedagogų demokratinė profesinė sąjunga pareikalavo atšaukti šį nutarimą, argumentuodama, kad jis sukelia papildomą naštą mokytojams, kurie privalo saugoti brangius įrenginius be aiškių atsakomybės gairių ir finansinių išteklių.

³⁸ Skolverket. (2022). Disciplinära och andra särskilda åtgärder enligt 5 kap. skollagen – juridisk vägledning. Prieiga per internetą: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2022/disciplinara-och-andra-sarskilda-atgarder-enligt-5-kap.-skollagen---juridisk-vagledning>

³⁹ Sweden to ban smartphones in schools starting 2026. (2025 m. kovo 14 d.). Prieiga per internetą: <https://www.aneews.com.tr/life/2025/03/14/sweden-to-ban-smartphones-in-schools-starting-2026>

⁴⁰ Orange, R. (2025 m. kovo 13 d.) Sweden to ban pupils from having phones in schools. Prieiga per internetą: <https://www.thelocal.se/20250313/sweden-to-ban-pupils-from-having-phones-in-schools>

⁴¹ Magyar Kormány. (2024). 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet a nevelési-oktatási intézményekben a tiltott és a használatában korlátozott tárgyak köréről, valamint a tárgyakra vonatkozó eljárásrend részletes szabályairól. Prieiga per internetą: <https://njt.hu/jogszabaly/2024-245-20-22>

⁴² Hungary school smartphone ban sparks protests. Where else in Europe are they restricted? (2024 m. rugsėjo 3 d.). Prieiga per internetą: <https://www.euronews.com/next/2024/09/03/hungary-school-smartphone-ban-sparks-protests-where-else-in-europe-are-they-prohibited>

Taip pat reikštas susirūpinimas dėl mokinių privatumo pažeidimų ir galimų duomenų saugumo problemų⁴³.

Danijos mokyklose mobilieji telefonai kol kas nedraudžiami, tačiau 2024 metų vasario mėnesį šalies Švietimo ir kokybės agentūra paskelbė rekomendacijas dėl subalansuoto ekranų naudojimo pagrindinėse mokyklose ir popamokinėse veiklose. Šiose rekomendacijose **švietimo įstaigos raginamos nustatyti „zonas be mobiliojo telefono“, apriboti prieigą prie nereikalingų interneto svetainių ir skatinti analoginį mokymąsi, siekiant sumažinti skaitmeninius trikdžius ir pagerinti mokinių dėmesio koncentraciją bei socialinę sąveiką**⁴⁴. Rekomendacijos parengtos atsižvelgiant į tarptautinio penkiolikmečių mokinių gebėjimų tyrimo PISA rezultatus, kurie parodė, kad Danijos mokiniai patenka tarp EBPO šalių jaunuolių, dažniausiai naudojančių skaitmeninius įrenginius mokyklose⁴⁵. Beveik 72 proc. danų nurodė, kad naudoja tokius įrenginius vos ne kiekvienoje pamokoje (palyginimui EBPO vidurkis – 16 proc.)⁴⁶.

Be to, **Danijos Sveikatos taryba 2024 metų birželio mėnesį paskelbė gaires dėl skaitmeninių įrenginių naudojimo laisvalaikio**. Siekiant užtikrinti subalansuotą gyvenimo būdą ir sumažinti galimą neigiamą ekranų poveikį sveikatai, rekomenduojama vaikams ir paaugliams iki 17 metų laisvalaikio naudoti skaitmeninius įrenginius ne ilgiau kaip 1–2 valandas per dieną⁴⁷.

Minėtina ir 2024 m. Danijos Vyriausybės iniciatyva skirti 540 mln. kronų (apie 72 mln. eurų) investicijoms į knygas siekiant „sumažinti ekranų ir skaitmeninių įrankių naudojimą mokyklose ir skatinti skaitymo džiaugsmą“⁴⁸.

Nors dauguma Danijos mokyklų jau yra įsivedusios tam tikrus mobiliųjų telefonų naudojimo pamokų metu apribojimus, kai kurie ekspertai reiškė susirūpinimą dėl galimų neigiamų padarinių visiško jų draudimo atveju. Pabrėžta, kad svarbu mokinius ne atskirti nuo technologijų, o mokyti juos atsakingai jomis naudotis⁴⁹. Taigi, **2025 metų vasarį paskelbta, kad atsižvelgusi į jaunimo gerovės komisijos rekomendacijas drausti mobiliuosius telefonus mokyklose ir popamokinėse veiklose, Danijos Vyriausybė pradėjo rengti atitinkamą pataisą. Minėta komisija taip pat akcentavo, kad vaikai iki 13 metų neturėtų turėti asmeninio išmaniojo telefono ar planšetės.**^{50, 51}

⁴³ Pedagogų sąjunga Demokratikus Szakszervezete. (2024 m. rugpjūčio 31 d.). Prieiga per internetą: <https://pdsz.hu/koveteljuk-a-rendelet-visszavonast/>

⁴⁴ Efterskolerne. (2024 m. vasario 6 d.). Nye anbefalinger om brug af skærme i skolen. Prieiga per internetą: <https://www.efterkolerne.dk/da/For-efterkoler/administrativnyt/Februar-2024/Skaermbrug-i-grundskolen>

⁴⁵ Børne- og Undervisningsministeriet. (2024 m. vasario 5 d.). Skærmbrug i grundskolen. Prieiga per internetą: <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf24/feb/240205anbefalinger-grundskole-final.pdf>

⁴⁶ Børne- og Undervisningsministeriet. (2024 m. vasario 5 d.). Anbefalinger om skærmbrug klar til grundskoler og fritidstilbud. Prieiga per internetą: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2024/feb/240205anbefalinger-om-skaermbrug-klar-til-grundskoler-og-fritidstilbud>

⁴⁷ Sundhedsstyrelsen. (2024 m. birželio 12 d.). Skærm skal fylde mindre i hverdagen. Prieiga per internetą: <https://www.sst.dk/da/nyheder/2024/Sundhedsstyrelsen-Skaerm-skal-fylde-mindre-i-hverdagen>

⁴⁸ Eurydice. (2024 m. kovas). Agreement about the primary and lower secondary school to ensure more local autonomy. Prieiga per internetą: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurydice/denmark/national-reforms-general-school-education>

⁴⁹ Birkeslund, L. (2025 m. balandžio 30 d.). Mobilforbud i skolen kan skade elevernes læring. MereMobil.dk. Prieiga per internetą: <https://meremobil.dk/2025/04/mobilforbud-i-skolen-kan-skade-elevernes-laering/>

⁵⁰ Bryant, M. (2025 m. vasario 25 d.). Denmark to ban mobile phones in schools and after-school clubs. Prieiga per internetą: <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/25/denmark-to-ban-mobile-phones-in-schools-and-after-school-clubs>

⁵¹ Denmark to ban phones in schools. (2025 m. vasario 26 d.). prieiga per internetą: <https://www.bbc.co.uk/newsround/articles/cd65497qx1go>

Estijoje griežto nacionalinio draudimo dėl išmaniųjų telefonų naudojimo mokyklose nėra – taikomas **lankstus, savireguliacija grįstas modelis**, pagal kurį sprendimų teisė paliekama pačioms ugdymo įstaigoms. 2025 m. pradžioje šalyje skelbta, kad **nustatyti bendrą draudimą įstatymu neplanuojama, tačiau rengiamos gairės dėl išmaniųjų įrenginių ribojimo mokyklose**. Gairėse bus pateiktos rekomendacijos, kaip reguliuoti mobiliųjų telefonų naudojimą atsižvelgiant į mokinių amžių. Numatoma, kad mokyklos šias rekomendacijas galės integruoti į savo vidaus taisykles, jas suderinusios su mokinių tėvais. Be to, planuojama nustatyti reikalavimą, kad kiekviena mokykla privalėtų parengti aiškią išmaniųjų įrenginių naudojimo tvarką⁵².

Estijos teisinis reglamentavimas nenumato bendro draudimo naudoti mobiliuosius telefonus mokyklose. Atsakomybė už jų ribojimą ar draudimą paliekama pačioms mokykloms, kurios šias nuostatas gali įtvirtinti savo vidaus tvarkos taisyklėse. Toks reguliavimo modelis atspindi decentralizuotą požiūrį, kuris leidžia kiekvienai mokyklai lanksčiai reaguoti į vietos bendruomenės poreikius bei technologijų poveikio vertinimus.

Estijos vaiko teisių apsaugos institucijos pabrėžia, kad vaikų teisės į mokslą ir gerovę turi būti suderintos su asmens laisvėmis. **Draudimai gali būti taikomi tik tada, kai jie būtini ir proporcingi, o sprendimai turi būti paremti dialogu tarp mokytojų, mokinių ir tėvų**⁵³.

Užuot taikiusios draudimus, šalies ugdymo įstaigos ieško subalansuotų sprendimų. Pavyzdžiui, vienoje Talino mokykloje reikalaujama, kad jaunesniųjų klasių mokiniai visą dieną laikytų telefonus kuprinėse, nebent mokytojas leidžia juos naudoti atliekant tam tikrą užduotį. Vyresniems moksleiviams tokie reikalavimai netaikomi darant prielaidą, kad jie jau yra pakankamai sąmoningi patys nuspręsti, kada ir kiek naudoti telefoną. Kitoje Estijos sostinės mokykloje įrengtos specialios zonos, kuriose mokiniai gali naudotis įrenginiais pertraukų metu, bet pagrindinis dėmesys lieka gyvam bendravimui⁵⁴.

Šis **modelis remiasi pasitikėjimu, švietimu ir bendradarbiavimu**. Jį taikant siekiama ugdyti mokinių atsakomybę naudojant technologijas ir stiprinti jų savireguliacijos gebėjimus – tai ilgalaikė investicija į skaitmeninės visuomenės brandą.

2021 m. pateiktame oficialiame Estijos teisingumo kanclerio išaiškinime, ar mokykla gali reikalauti, kad visi mokiniai pamokos pradžioje sudėtų telefonus į klasėje esančią dėžutę, rašoma, kad toks reikalavimas, jei taikomas visiems be išimties, nėra suderinamas su galiojančiu įstatymu⁵⁵. Remiantis Pagrindinio ir vidurinio ugdymo įstatymu⁵⁶, mokykloje galima paimti iš mokinio jo išmanųjį įrenginį tik jei šis naudoja jį pažeisdamas mokyklos vidaus taisykles, o prevencinis visų mokinių įrenginių surinkimas yra neteisėtas ir

⁵² Estonia to obligate schools to organize smart device use. (2024 m. sausio 2 d.). Prieiga per internetą:

<https://news.err.ee/1609564942/estonia-to-obligate-schools-to-organize-smart-device-use>

⁵³ Õiguskantsler. (2020 m. birželio 16 d.). Nutiseadme kasutamise koolis. Prieiga per internetą:

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Nutiseadme%20kasutamise%20koolis.pdf

⁵⁴ Estonian schools favor consistent rules for smart devices over outright ban. (2024 m. spalio 8 d.). Prieiga per internetą:

<https://news.err.ee/1609485076/estonian-schools-favor-consistent-rules-for-smart-devices-over-outright-ban>

⁵⁵ Õiguskantsler. (2021 m. sausio 20 d.). Nutiseadme kasutamise koolis. Prieiga per internetą:

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Nutiseadme%20kasutamise%20koolis.pdf

⁵⁶ Eesti Vabariigi Riigikogu. (2010 m. birželio 9 d.). Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Prieiga per internetą:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020012>

prieštarauja teisingumo principams. Mokykloms nedraudžiama turėti „telefonų dėžutes“, tačiau tokia praktika neturėtų būti siejama su prievole ar sankcijomis. Pavyzdžiui, mokinys, kuris laiko telefoną kuprinėje ir nepažeidžia jokių taisyklių, neturėtų būti baudžiamas už tai, kad nepadėjo įrenginio į dėžutę. Mokyklos turi teisę riboti telefonų naudojimą, pvz., pamokų metu ar per kontrolinius darbus, drausti jais daryti įrašus, tačiau **bet kokios poveikio priemonės turi būti taikomos tik konkrečių pažeidimų atveju**, o ne kaip prevencinė priemonė visiems.

2024 m. spalio 10 d. **Latvijos** parlamentas priėmė reikšmingas Švietimo įstatymo pataisas, kuriomis **nuo 2025 m. gegužės 31 d. visose šalies mokyklose įvedamas draudimas 1–6 klasių mokiniams naudoti mobiliuosius telefonus**⁵⁷. Išimtis galios tik tuo atveju, jei mokytojas leis naudoti telefoną mokymosi tikslais. Pakeitimais siekiama užkirsti kelią beprasmiui telefonų naudojimui mokyklose. Kaip pažymi Saeimos Švietimo, kultūros ir mokslo komisijos pirmininkė Agita Zarina-Stūre, net išjungtas telefonas gali mažinti mokinių dėmesingumą ir kognityvines funkcijas, be to, didina emocinio smurto skaitmeninėje erdvėje riziką⁵⁸.

Latvijos švietimo įstaigos iki gegužės 31 d. privalo pasirengti vidaus taisykles dėl technologijų naudojimo ugdymo procese. Įstatyme taip pat numatyta, kad mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo turės teisę tikrinti mokinių daiktus, jei kiltų pavojus asmenų saugumui ar sveikatai. Tiesa, kai kurios latvių mokyklos, pastebėjusios stiprų mokinių prisirišimą prie mobiliųjų telefonų, jau anksčiau ėmėsi iniciatyvos juos riboti savarankiškai. Pagrindinis tokio sprendimo argumentas – atkurti natūralų bendravimą tarp vaikų⁵⁹.

Lenkijoje nacionalinio reguliavimo dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose nėra, pagal galiojantį Švietimo įstatymą, pačios švietimo įstaigos turi nusistatyti su šiais įrenginiais susijusias taisykles⁶⁰. Dėl to šalyje taikoma praktika labai skiriasi, pvz., kai kuriose mokyklose telefonai visiškai draudžiami net per pertraukas, kitose leidžiama jais naudotis tam tikrose vietose.

Kaip rodo 2024 m. organizacijos „GrowSpace“ atliktas tyrimas, **maždaug pusė Lenkijos mokyklų renkasi telefonus ribojantį, o ne absoliučiai draudžiantį modelį**. Didžioji dalis mokyklų (89,42 proc.) turi šią sritį reglamentuojančias vidaus taisykles. Šiek tiek daugiau nei pusė švietimo įstaigų (51,59 proc.) taiko visišką telefonų draudimą. Tik 15,08 proc. mokyklų naudoja specialias dėžutes, į kurias telefonai surenkami prieš pamokas⁶¹. Tyrimo ataskaitoje, be kita ko, pažymima, kad sprendimas surinkti ar konfiskuoti moksleivių telefonus yra prieštaravimai vertinamas.

⁵⁷ Latvijos Respublikos Saeima. (2024 m. spalio 24 d.). Par priekšlikumu par mobilā tālruņa lietošanas ierobežošanu izglītības iestādēs. Prieiga per internetą: <https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/0/B09CB342A332699FC2258BBF0030153C?OpenDocument>

⁵⁸ Latvijos Respublikos Saeima. (2024 m. spalio 10 d.). Bērniem līdz 6.klasei skolās liedz izmantot mobilos tālrunus. Prieiga per internetą: <https://www.saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/33931-berniem-lidz-6-klasei-skolas-liedz-izmantot-mobilos-talrunus>

⁵⁹ Džērbenes skolā liedz izmantot mobilos telefonus. (2016 m. gegužės 10 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/dzerbenes-skola-liedz-izmantot-mobilos-telefonus.a203351/>

⁶⁰ Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2016). Prawo oświatowe [Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r., Dz.U. 2017 poz. 59, art. 99]. Prieiga per internetą: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-oswiatowe-18558680/art-99>

⁶¹ GrowSpace. (2025). Raport „Edukacja cyfrowa”. Prieiga per internetą: https://drive.google.com/file/d/1Jdl-oT5b4E3SqO7bH_GBOuG1hgEE_tjq/view

Lenkijos švietimo ministerija **2024 m. paskelbė gaires „Skaitmeninės švietimo transformacijos politika“**,⁶² kuriose akcentuojama, kad vykdant mokyklų skaitmeninę transformaciją labai svarbios iniciatyvos, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą skaitmeninę higieną ir saugų naudojimąsi kompiuteriais bei internetu. Ministerija planuoja tęsti mobiliųjų telefonų ir kitų elektroninių prietaisų reglamentavimo mokyklose tyrimus ir esamos tvarkos tobulinimą⁶³.

Apibendrinant galima teigti, kad Europos šalys taiko skirtingus mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose reguliavimo modelius – nuo griežto draudimo (pvz., Prancūzijoje, Vengrijoje, Italijoje) iki lankstesnių, savireguliacija paremtų sprendimų (pvz., Estijoje ir Lenkijoje). Daugelyje valstybių tokie ribojimai motyvuojami siekiu gerinti mokinių dėmesio koncentraciją, mažinti patyčias bei skaitmeninius trikdžius. Vis dažniau akcentuojama, kad technologijų taikymas švietime turi būti tikslingas, ugdymą papildantis, o ne blaškantis veiksnys. Sėkmingam šių priemonių įgyvendinimui svarbus dialogas tarp mokytojų, tėvų ir mokinių bei aiškos taisyklės mokyklų bendruomenėse.

4. Lietuvos situacija: praktika ir viešasis diskursas

Lietuvoje mobiliųjų telefonų naudojimas mokyklose įstatymais nėra ribojamas, tačiau pastaruoju metu pagausėjo pastangų situaciją iš esmės keisti. Šiame skyriuje lakoniškai apžvelgiamos kai kurios šalies viešojoje erdvėje mobiliųjų telefonų mokyklose klausimu išryškėjusios nuomonės, pristatytos iniciatyvos bei kelių atskirų Lietuvos mokyklų taikomos praktikos.

Mūsų šalyje dėl mobiliųjų telefonų reguliavimo moksleivių labai imta svarstyti **dar 2012 m.** Siekta paskatinti diskusijas apie telefonų naudojimo ypatumus mokyklose^{64, 65}. Tai buvo laikotarpis, kai itin sparčiai vystėsi technologijos, o mobiliuosius palaipsniui keitė išmanieji telefonai, greitai tapę neatsiejama beveik kiekvieno jaunuolio kasdienybės dalimi.

Rimčiau apie išmaniųjų įrenginių įtaką moksleiviams susimąstyta tik **COVID-19 pandemijos metu**, kai mokymasis persikėlė į virtualią erdvę ir ženkliai išaugo laikas, praleidžiamas prie ekranų⁶⁶. EBPO ir UNESCO, reaguodamos į pasaulinę situaciją ir intensyvų telefonų naudojimą mokymosi erdvėse, atkreipė dėmesį į galimą jų poveikį moksleivių sveikatai bei mokymosi rezultatams^{67, 68}. Ir Lietuva, atsižvelgdama į vietos aktualijas, tarptautinius raginimus ir užsienio šalių pavyzdžius, grįžo prie telefonų ribojimo klausimo.

⁶² Ministerstwo Edukacji i Nauki. (2024 m. sausis). Polityka cyfrowej transformacji edukacji – projekt uchwały Rady Ministrów skierowany do konsultacji. Prieiga per internetą: <https://www.gov.pl/web/edukacja/polityka-cyfrowej-transformacji-edukacji---projekt-uchwaly-rady-ministrow-skierowany-do-konsultacji2>

⁶³ Sewastianowicz, M. (2025 m. gegužės 6 d.). MEN przeanalizuje, czy smartfony powinny zniknąć ze szkół. Prieiga per internetą: <https://www.prawo.pl/oswiata/zakaz-uzywania-smartfonow-i-ich-konfiskata-przepisy,325958.html>

⁶⁴ Jarmalis, S. (2012 m. sausio 9 d.). Mobilieji telefonai mokyklose: leisti ar uždrausti? Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2012/01/09/news/mobilieji-telefonai-mokyklose-leisti-ar-uzdrausti--2700023>

⁶⁵ Kuzmicka, I. (2019 m. rugsėjo 4 d.). Atgal į mokyklą: ar uždrausime mobiliuosius telefonus įsinešti į klasę? Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/namai/atgal-i-mokykla-ar-uzdrausime-mobiliuosius-telefonus-isinesti-i-klase-1034-1011950>

⁶⁶ Žr. 19 šaltinį.

⁶⁷ Žr. 4 šaltinį.

⁶⁸ Žr. 2 šaltinį.

2025 metų balandžio mėnesį LRT užsakymu „Baltijos tyrimų“ atlikta apklausa parodė, kad⁶⁹:

- 67 proc. suaugusių respondentų pritaria tam, kad Lietuvos mokyklose 1–10 klasėse mokiniams būtų uždrausta naudotis mobiliaisiais telefonais (26 proc. tokiam siūlymui nepritaria, likusi dalis neturėjo nuomonės arba neatsakė);
- dažniau draudimui pritaria vyresni nei 50 metų žmonės, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai (76 proc.), pensininkai (74 proc.), asmenys, turintys 7–12 metų vaikų (77 proc.);
- draudimui nepritaria 53 proc. asmenų iki 30 metų, 34 proc. didmiesčių gyventojų, 31 proc. respondentų, gaunančių didesnes pajamas, 55 proc. besimokančio jaunimo, 57 proc. kitų tautybių gyventojų (ne lietuvių).

Tyrimo metu papildomai apklausus 109 15–19 metų moksleivius iš visos Lietuvos paaiškėjo, kad draudimui pritaria 29 proc. šio amžiaus grupės respondentų (66 proc. nepritaria, o 5 proc. neturėjo nuomonės).⁷⁰

Nors du trečdaliai Lietuvos gyventojų pritaria telefonų ribojimams mokyklose, pastebėtina, kad didžiąją šios grupės dalį sudaro vyresnės kartos atstovai, mažesnių miestų gyventojai bei tėvai, auginantys 7–12 metų vaikus. Tokį visuomenės pasiskirstymą gali lemti netolygios respondentų žinios apie informacinių ir skaitmeninių technologijų žalą ir privalumus, taip pat šeimos propaguojamas požiūris į mobiliųjų telefonų naudojimą.

Savo ruožtu **jaunesnioji visuomenės dalis yra labiau linkusi nepritarti mobiliųjų telefonų ribojimui mokyklose**. Ši karta iš esmės užaugo kartu su technologiniu mobiliųjų telefonų virsmu į išmaniuosius įrenginius, kurių naudojimas yra integrali jos kasdienybės dalis. Apklausos rezultatai patvirtina specialistų pastebėjimus, kad išmanieji telefonai glaudžiai persipynę su jaunuolių kasdiniu gyvenimu, turi didelę reikšmę jų socialinei sąveikai ir netgi asmeninio tapatumo formavimuisi.

Remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos iniciatyva periodiškai atliekamo tarptautinio paauglių gyvensenos ir sveikatos stebėsenos tyrimo (angl. *The Health Behaviour in School-aged Children*) duomenimis, **beveik pusei Lietuvos mokinių socialinių tinklų naudojimas yra tapęs probleminiu, o maždaug vienam iš aštuonių moksleivių būdinga didelė priklausomybės nuo šių platformų rizika**⁷¹.

Pavyzdžiui, moksleivė Ugnė Končiūtė reflektuodama pasiūlymus riboti telefonus mokyklose pasakoja: „Man 16, esu labai užsiėmusi mokymais, nes daug mokausi ir kiekvieną dieną einu į plaukimo treniruotes bei stengiuosi palikti laiko socialiniam gyvenimui. Deja, nors mano dienotvarkė labai užimta ir atrodo, kad neturiu nė minutės laisvo laiko, prie telefono praleidžiu apie dvi valandas per dieną. Aš net nepastebiu, kaip greitai man atsidarė socialines platformas prabėga laikas. Nepajaučiu, kai įsijungus telefoną, vietoj to, kad paskambinčiau mamai, nukrypstu visai kitur. Telefonui suvibravus, neatsispiriu pagundai nepatikrinti įrenginio, o jei kažką įkeliu, tai negaliu nestebėti, kas uždėjo patiktuką. Socialiniai tinklai ryte ryja mano laiką, nors pati to nepastebiu ir nenoriu. Tas dvi valandas per dieną aš

⁶⁹ Murauskaitė, A. (2025 m. balandžio 30 d.). „Deganti problema“: mobilieji telefonai mokykloje – ir trukdis, ir paauglių identitetas. <https://www.lrt.lt/naujienos/svietimas/45/2549770/deganti-problema-mobilieji-telefonai-mokykloje-ir-trukdis-ir-paaugliu-identitetas>

⁷⁰ Ten pat.

⁷¹ LSMU. (2024). Lietuvos moksleivių pagrindiniai 2022 m. HBSC tyrimo rezultatai. Prieiga per internetą: <https://hbsc.lt/wp-content/uploads/2025/05/HBSC-Leidiny.pdf>

galėčiau išnaudoti žymiai reikšmingesniems dalykams. Esu tikra, kad šioje situacijoje aš ne viena. Turiu draugų, kurie prie telefono kiekvieną dieną praleidžia per dešimt valandų.”⁷²

Lietuvos moksleivių sąjungos viceprezidentas Emilis Mikulskis sutiko, kad mobiliųjų telefonų problema mokyklose egzistuoja, tačiau išreiškė abejonę, ar vien draudimai ją išspręstų. Jo nuomone, reikia ugdyti subalansuotą santykį su technologijomis, taikyti kompleksines priemones, įpareigoti mokyklas apibrėžti konkrečią taisyklių taikymo tvarką bei išimtis. Moksleivių atstovas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad **kartais mobiliuosius mokyklose tenka pasitelkti, nes trūksta fizinių mokomųjų priemonių**.⁷³

Lietuvos tėvų forumas pabrėžia, kad socialinių ar bendruomeninių tikslų siekimas turi vykti bendradarbiaujant su visa mokyklos bendruomene – mokiniais, tėvais, mokytojais. Organizacijos kreipimesi į ŠMSM raginama neprimesti mokykloms perteklinės, labiau policijai būdingos, kontrolės funkcijos. Greta ribojimų ir draudimų siūloma parengti gerosios praktikos rekomendacijas, **numatyti alternatyvias veiklas pertraukų metu**.⁷⁴

Šiuo metu tebevykstančios 2025 metų vasario mėnesį startavusios nepriklausomos organizacijos **Skaitmeninės etikos centro iniciatyvos „Iš telefonų – į mokyklą!“** kontekste siūloma riboti telefonų ugdymo įstaigose nacionaliniu mastu, o ne kiekvienoje skirtingai. Organizacija kreipimesi į Lietuvos politikos formuotojus ragina ugdymo proceso metu, taip pat ir per pertraukas, drausti naudojimąsi asmeniniais išmaniaisiais įrenginiais ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose nuo 1 iki 10 klasės.⁷⁵

2025 metų kovo mėnesį Lietuvos Respublikos Seime pateikti net du Švietimo įstatymo pakeitimų projektai dėl išmaniųjų įrenginių naudojimo mokyklose^{76, 77}. Seimo Lietuvos valstiečių, žaliųjų ir Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcijos atstovės Ligitos Girskienės pateiktu variantu siūloma „papildyti 23¹ straipsnį nauja 8 dalimi, kurioje būtų įtvirtintas **bendrasis draudimas mokyklose naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis (pripažįstant jų nekontroliuojamą naudojimą švietimo įstaigoje žalingu mokiniams veiksmu), o taip pat leidimas mokyklos informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo tvarkoje nustatyti šio draudimo išimtis**. Toks reglamentavimas derinamas su siūloma įtvirtinti mokyklos tarybos funkcija teikti pasiūlymus mokyklos vadovui dėl informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimo mokykloje tvarkos ir mokyklos vadovo

⁷² Končiūtė, U. (2025 m. balandžio 1 d.). Telefonai mokyklose – leisti, uždrausti, ignoruoti? Prieiga per internetą:

<https://www.ateitis.lt/telefonai-mokyklose-leisti-uzdrausti-ignoruoti/>

⁷³ Paulauskaitė, A. (2025 m. kovo 23 d.). Moksleivių sąjunga apie mobiliųjų telefonų naudojimą: draudimas nebūtina išspręsti problemą. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2518988/moksleiviu-sajunga-apie-mobiliuju-telefonu-naudojima-draudimas-nebutinai-isspres-problema>

⁷⁴ Žr. 8 šaltinį.

⁷⁵ Skaitmeninės etikos centras. (2025 m. sausio 30 d.). Skaitmeninės etikos centro iniciatyva ir argumentai pokyčiams. Prieiga per internetą: https://telefonaimokykloje.e-etika.lt/wp-content/uploads/2025/02/2025-01-30-KREIPIMASIS-i-sprendimu-priemejus-Skaitmenines-etikos-centras_patvirtinta.pdf

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Seimas. (2025 m. kovo 13 d.). Švietimo įstatymo Nr. I-1489 23-1, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/7a1b7a01ffd611ef878bc971e70c4c04>

⁷⁷ Lietuvos Respublikos Seimas. (2025 m. kovo 19 d.). Švietimo įstatymo Nr. I-1489 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/81d2385004cd11f0a2ad91db29a9514e>

pareiga, įvertinus mokyklos tarybos pasiūlymus, tokią tvarką patvirtinti⁷⁸. Antruoju grupės Seimo narių pateiktu projektu siūloma „papildyti Švietimo įstatymo 43 straipsnį 23 dalimi ir nustatyti, kad **mokiniai, kurie mokosi pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas (1-10 klasių moksleiviai), pamokų ir pertraukų metu negali naudotis asmeniniais mobiliaisiais telefonais, planšetiniais kompiuteriais, išmaniaisiais laikrodžiais ir kitais išmaniaisiais įrenginiais, išskyrus specialius atvejus, kuriuos nustatys Švietimo, mokslo ir sporto ministerija**. Tame pačiame straipsnyje taip pat siūloma nustatyti, kad **mokiniais, kurie mokosi pagal vidurinio ugdymo programą (11-12 klasių moksleiviai), asmeninių mobiliųjų telefonų, planšetinių kompiuterių, išmaniųjų laikrodžių ir kitų išmaniųjų įrenginių naudojimas gali būti ribojamas, jei tokią tvarką nustatys mokyklos vadovas**, vadovaudamasis Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtomis rekomendacijomis.“⁷⁹

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyrius kovą parengė išsamią apžvalgą, kurioje analizuojamos kelių Europos Sąjungos šalių praktikos ir iniciatyvos dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose ribojimų.⁸⁰

2025 metų pavasarį ŠMSM veikė iš šios ministerijos, Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų, Kibernetinio saugumo centro, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, aukštųjų mokyklų, nevyriausybinių organizacijų, mokytojų asociacijų, Skaitmeninės etikos centro, tėvų bei mokinių organizacijų atstovų sudaryta **darbo grupė, rengusi nacionalines rekomendacijas dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose**⁸¹.

Šiuo metu Lietuvoje mobiliųjų telefonų naudojimą mokyklose reglamentuoja pačios ugdymo įstaigos, nusistatydamos elgesio taisyklės⁸². Daugumoje jų telefonus naudoti pamokų metu draudžiama, išskyrus atvejus, kai įrenginiai reikalingi mokymosi tikslais. Kai kurios mokyklos šias taisykles sukonkretina – tiksliai nurodo, kur, kada ir kaip telefonai gali būti naudojami^{83, 84}, o kitos apsiriboja bendru draudimu pamokų metu^{85, 86}. Taip pat dažnai akcentuojama, kad siekiant užkirsti kelią patyčioms ir saugoti mokinių privatumą, mokykloje draudžiama fotografuoti ar filmuoti be mokytojo leidimo.

⁷⁸ Girskenė, L. (2025 m. kovo 13 d.). Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 231, 59 ir 60 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/rs/lasupplement/TAP/7a1b7a01ffd611ef878bc971e70c4c04/8b376a1c05cb11f0a2ad91db29a9514e/format/ISO_PDF/

⁷⁹ Morkūnaitė-Mikulėnienė, R., Ulbinaitė, D., Kazlavickas, L., Čaplinskas, S. (2025 m. kovo 19 d.). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 43 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto aiškinamasis raštas. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/rs/lasupplement/TAP/81d2385004cd11f0a2ad91db29a9514e/ab40191905cb11f0a2ad91db29a9514e/format/ISO_PDF/

⁸⁰ Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyrius. (2025 m. kovo 25 d.). Mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose ribojimai kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=95856

⁸¹ ŠMSM. (2025 m. gegužės 21 d.). Ministerijoje į posėdį rinkosi darbo grupė, rengianti gaires mokykloms dėl mobiliųjų telefonų naudojimo. Prieiga per internetą: <https://smsm.lrv.lt/lt/naujienos-1/pranesimai-ziniasklaidai-1/ministerijoje-i-posedi-rinkosi-darbo-grupe-rengianti-gaires-mokykloms-del-mobiliuju-telefonu-naudojimo/>

⁸² Nacionalinė švietimo agentūra. (2022). Rekomenduojami mokyklos vidaus dokumentai. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/Mokyklos-vidaui-dokumentai.pdf>

⁸³ Kauno „Ryto“ pradinės mokyklos mokinio elgesio taisyklės, skatinimo ir drausminimo priemonių taikymo aprašas. Patvirtinta Kauno „Ryto“ pradinės mokyklos direktoriaus 2020 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. V-51. Prieiga per internetą: https://www.rytopm.lt/wp-content/uploads/2020/04/mokinio_elgesio_taisykles.pdf

⁸⁴ Troškūnų gimnazija. (2025). Mokinių elgesio taisyklės 2025. Prieiga per internetą: <https://troskunai.anyksčiai.lm.lt/wp-content/uploads/2025/02/Mokiniu-elgesio-taisykles-2025.pdf>

⁸⁵ Pandėlio gimnazija. (n. d.). Vidaus tvarkos taisyklės. Prieiga per internetą: <https://pandeliogimnazija.lm.lt/vidaui-tvarkos-taisykles-pdf/>

⁸⁶ Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazijos mokinių elgesio taisyklės. Prieiga per internetą: https://vmbg.lt/wp-content/uploads/2023/10/Mokiniu-elgesio-taisykles_2023-08-29_V-65.pdf

Populiarėjanti telefonų ribojimo mokyklose praktika - jų saugojimo dėžutės. Jau kurį laiką tokios tvarkos laikomasi Širvintų rajono švietimo įstaigose – moksleiviai, atvykę į mokyklą, atiduoda telefonus ir juos atgauna tik po pamokų⁸⁷. Panaši tvarka galioja ir Akmenės rajono savivaldybėje. Telefonų draudimą taikanti Ventos gimnazija pažymi, kad įgyvendinti sprendimą yra lengviau, kadangi mokykla aprūpinta saugiomis ir individualiomis moksleivių daiktų laikymo spintelėmis. Savivaldos atstovai taip pat pabrėžia, kad mokyklos turėtų būti aprūpintos išmaniosiomis technologijomis, tokiomis kaip planšetės ar interaktyvios lentos⁸⁸.

Kai kuriose mokyklose taikoma tvarka, pagal kurią iš nustatytą taisyklę pažeidusio ugdytinio telefonas ar kitas įrenginys paimamas. Pvz., Mažeikių rajono Vieکشنیų gimnazijos taisyklėse nurodoma, kad mokiniams draudžiama „pamokų metu naudotis mobiliuoju telefonu, ausinukais ir kitomis priemonėmis, nesusijusiomis su mokymo procesu ir trukdančiomis darbui pamokoje. Jei mokinys nesilaiko šio reikalavimo, mokytojas turi teisę paimti telefoną ar kitą mokinio pamokos metu naudojamą ir trukdančią darbui pamokoje priemonę, padėti jį į tam skirtą dėžutę, esančią kabinete ir grąžinti ją po pamokos. Jeigu mokinys piktybiškai pažeidžia šią taisyklę, mokytojas paima telefoną ar kitą mokinio pamokos metu naudojamą ir trukdančią darbui pamokoje priemonę, surašydamas paėmimo aktą, ir atiduoda saugojimui į seifą. Paimtas daiktas grąžinamas tik mokinio tėvams“⁸⁹.

Nors Lietuvoje mobiliųjų telefonų naudojimas švietimo įstaigose valstybiniu lygmeniu nėra reglamentuotas, vis intensyviau diskutuojama apie bendros šią sritį reguliuojančios tvarkos poreikį. Diskurso analizė atskleidė, kad didelė dalis visuomenės pritartų griežtiems išmaniųjų įrenginių ribojimams mokyklose, tačiau esama ir manančių, kad reikia ieškoti kompleksinių, labiau subalansuotų sprendimų, daugiau dėmesio skirti jaunimo sąmoningumo ir atsakomybės naudojantis informacinėmis technologijomis ugdymui.

5. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Moksliniai tyrimai rodo, kad mobiliųjų įrenginių vaidmuo mokyklose yra nevienareikšmis, todėl svarbu sistemiškai analizuoti jų poveikį mokymuisi ir mokinių gerovei. Siekiant susidaryti visapusišką vaizdą apie telefonų įtaką ugdymo procesui, būtina įsigilinti tiek į teigiamus, tiek į prieštarigus jų naudojimo aspektus. Pastaraisiais metais paskelbta daugybė studijų, kuriose nagrinėjama mobiliųjų telefonų įtaka jaunimo brendimui, akademiniams pasiekimams bei šiuolaikinės technologijomis grįstos mokymosi aplinkos kūrimui. Įvairiais tyrimais atskleista, kad telefonų buvimas klasėje gali mažinti dėmesio koncentraciją, bloginti mokymosi rezultatus bei didinti psichikos sveikatos ir saugumo rizikas, todėl jų

⁸⁷ Ž. Pinskuvienė: Mobilieji telefonai Širvintų rajono mokyklose tik po pamokų. (2025 m. gegužės 21 d.). Prieiga per internetą: <https://infa.lt/111595/z-pinskuviene-mobilieji-telefonai-sirvintu-rajono-mokyklose-tik-po-pamoku/>

⁸⁸ Kniukštienė, I. (n. d.). Nuo užduoties atlikimo iki „TikTok“ platformos: išmaniuosius telefonus mokyklose uždraudžia vis daugiau šalių. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/projektai/pulsas/demokratija/nuo-uzduoties-atlikimo-iki-tiktok-platformos-ismaniuosius-telefonus-mokyklose-uzdraudzia-vis-daugiau-saliu-120052954>

⁸⁹ Vieکشنیų gimnazija. (2018). Mažeikių rajono Vieکشنیų gimnazijos mokinių elgesio taisyklės. Prieiga per internetą: <https://vieksniug.lt/mokiniu-elgesio-taisykles/>

ribojimas dažnu atveju pagrįstas. Tačiau išmanieji telefonai gali būti mokymosi priemonė, taip pat padėti mažinti socialinę atskirtį, jei yra integruojami į ugdymo procesą atsakingai, kartu ugdant moksleivių skaitmeninį raštingumą.

Pasaulyje vis aktyviau diskutuojama apie mobiliųjų telefonų ugdymo įstaigose poveikį mokymosi kokybei ir mokinių gerovei, todėl daugelis šalių imasi įvairių šios srities reguliavimo priemonių. Europos šalys taiko skirtingas mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose tvarkas – nuo griežto draudimo (pvz., Prancūzijoje, Vengrijoje, Italijoje) iki lankstesnių, savireguliacija paremtų sprendimų (pvz., Estijoje ir Lenkijoje). Daugelyje valstybių tokie ribojimai motyvuojami siekiu gerinti mokinių dėmesio koncentraciją, mažinti patyčias bei skaitmeninius trikdžius. Vis dažniau akcentuojama, kad technologijų taikymas švietime turi būti tikslingas, ugdymą papildantis, o ne blaškantis veiksnys. Sėkmingam šių priemonių įgyvendinimui svarbus dialogas tarp mokytojų, tėvų ir mokinių bei aiškos taisyklės mokyklų bendruomenėse.

Lietuvoje mobiliųjų telefonų naudojimas mokyklose įstatymais nėra ribojamas, tačiau pastaruoju metu pagausėjo pastangų situaciją iš esmės keisti. Diskurso analizė atskleidė, kad didelė dalis visuomenės pritartų griežtiems išmaniųjų įrenginių ribojimams mokyklose, tačiau esama ir manančių, kad reikia ieškoti kompleksinių, labiau subalansuotų sprendimų, daugiau dėmesio skirti jaunimo sąmoningumo ir atsakomybės naudojantis informacinėmis technologijomis ugdymui.

Akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

- Svarstant mobiliųjų telefonų ir kitų išmaniųjų įrenginių reguliavimo Lietuvos mokyklose klausimą vertėtų siekti pusiausvyros tarp kontrolės ir sąmoningumo ugdymo – draudimai turėtų būti derinami su skaitmeninio raštingumo ir atsakingo informacinių technologijų naudojimo įgūdžių lavinimu. Ypač svarbu užtikrinti, kad ribojimai nepažeistų vaikų teisės į mokslą, privatumą bei saugumą, negilintų socialinės atskirties ir nesukeltų kitų nepageidaujamų efektų.
- Nusprendus diegti tam tikrus privalomus su moksleivių asmeninio turto saugojimu susijusius pokyčius, svarbu įvertinti dėl jų mokykloms kilsiančius organizacinius sunkumus ir papildomų išteklių poreikį, numatyti finansinę, techninę ir metodinę pagalbą pereinamuoju laikotarpiu.
- Svarbu skatinti švietimo įstaigas labiau rūpintis alternatyviomis veiklomis per pertraukas ir popamokiniu užimtumu. Taip pat vertėtų nuolat stebėti ir vertinti taikomų priemonių poveikį moksleivių gerovei bei akademiniam pasiekimams, operatyviai reaguoti į išryškėjusius įgyvendinamos tvarkos trūkumus.